

10. Η διεθνής θαλάσσια περιβαλλοντική πολιτική

Δρ. Άννα Κουρτεσοπούλου
Χειμερινό εξάμηνο 2020-21

Περιεχόμενα μαθήματος

01 Οι θάλασσες και οι ωκεανοί ως πολύτιμοι φυσικοί πόροι

02 Εργαλεία πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον

03 Η ναυτιλιακή περιβαλλοντική πολιτική και η διαχρονική της εξέλιξη

04 Οι Διεθνείς Οργανισμοί και το θαλάσσιο περιβάλλον

05 Η λειτουργία του IMO

06 Το Πρόγραμμα Περιφερειακών Θαλασσών και το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης I & II

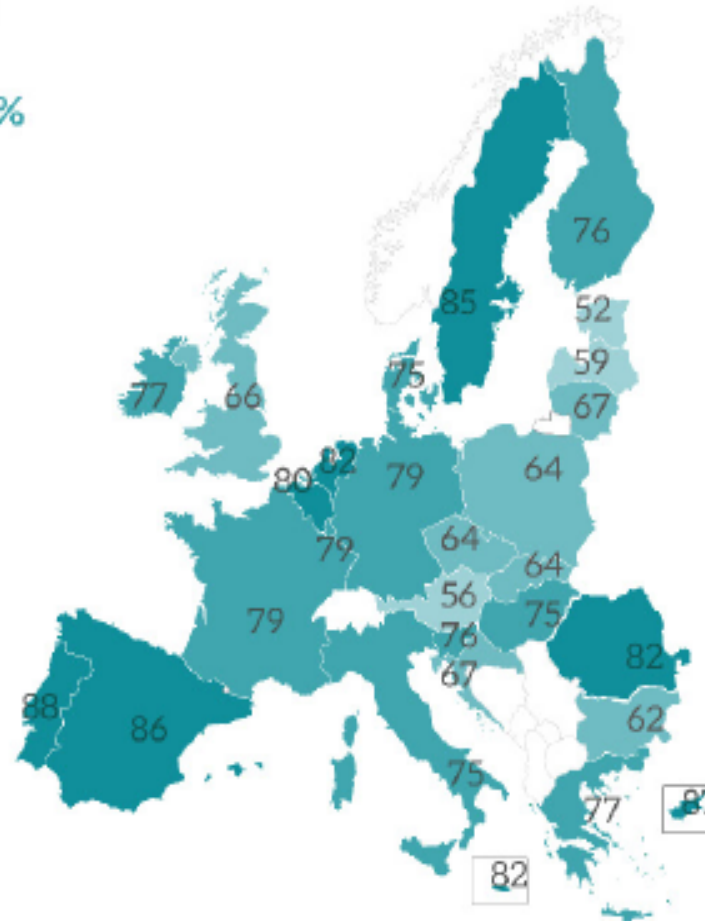
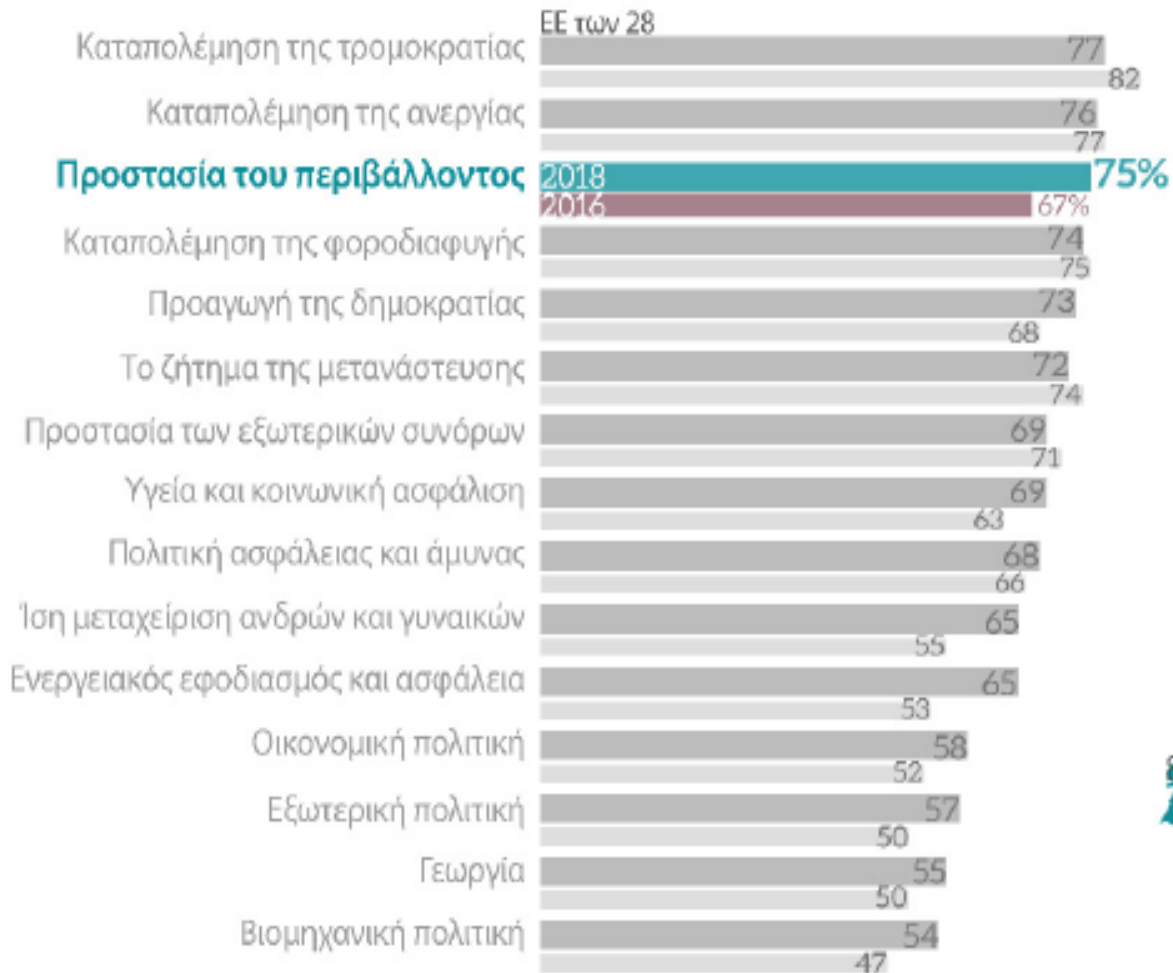
07 Προτεινόμενοι δείκτες διαχείρισης παράκτιας & θαλάσσιας ζώνης

08 Μελέτη περίπτωσης

Προσδοκίες πολιτών για τη συμμετοχή της ΕΕ

Ποσοστό ερωτηθέντων που θα ήθελαν η ΕΕ να παρεμβαίνει περισσότερο σε σχέση με σήμερα

Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες συζητιούνται έντονα σε επίπεδο ΕΕ εδώ και πολλά χρόνια, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα προοπτικών και τομέων αντικτύπου

Χρηματοδοτικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τη συμφωνία για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) για την περίοδο 2014-2020, τουλάχιστον το 20 % (περίπου 180 δισεκατομμύρια ευρώ) του προϋπολογισμού της ΕΕ πρέπει να δαπανηθεί για τους στόχους της δράσης για το κλίμα.

Στα προγράμματα που συμβάλλουν, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, στην προστασία του περιβάλλοντος συγκαταλέγονται τα Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το πρόγραμμα LIFE, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», ο Μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης, καθώς και πολυάριθμες πρωτοβουλίες εξωτερικής δράσης και ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ.

Τα εν λόγω ταμεία και προγράμματα υλοποιούνται από την Επιτροπή ανεξάρτητα, από κοινού με τα κράτη μέλη, και σε συνεργασία με οργανισμούς σε τρίτες χώρες.

Σε πιο μακροπρόθεσμη βάση, οι δαπάνες της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα αναμένεται να αυξηθούν στο μέλλον. Στην ανακοίνωσή της του Μαΐου 2018 για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027, η Επιτροπή πρότεινε να αυξηθεί το ποσοστό των δαπανών της ΕΕ που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα, από 20 % σε 25 %. Στη νομοθετική πρόταση του Ιουνίου 2018 σχετικά με το πρόγραμμα LIFE για την περίοδο 2021-2027, η Επιτροπή πρότεινε να αυξηθούν τα κονδύλια που διατίθενται για το πρόγραμμα αυτό κατά 50 % σε 4.8 δισ. ευρώ, από 3.2 δισ. ευρώ για την περίοδο 2014-2020.⁹

1. Οι θάλασσες και οι ωκεανοί ως πολύτιμοι φυσικοί πόροι

Ο άνθρωπος επωφελείται από τις θάλασσες και τους ωκεανούς

- ✓ η αλιεία και οι ιχθυοκαλλιέργειες στην ΕΕ παρήγαγαν πάνω από 6,1 εκ. τόνους προϊόντος ή το 3,5% παγκοσμίως
 - ✓ σχεδόν το 90% του εξωτερικού εμπορίου της ΕΕ γίνεται διά θαλάσσης.
 - ✓ Κάθε χρόνο, πάνω από 400 εκ. επιβάτες χρησιμοποιούν τα ευρωπαϊκά λιμάνια
 - ✓ Υπάρχουν περίπου 400 επιβατικά και 1000 εμπορευματικά λιμάνια στις ευρωπαϊκές παράκτιες περιοχές
-
- ✓ Τα υπεράκτια αιολικά πάρκα παράγουν σχεδόν το 5% της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη (EU, 2011). Το 2010, το 9,5% των νέων εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας (σε MW) οφειλόταν σε υπεράκτια πάρκα

Σε πολλές περιπτώσεις η χρήση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων είναι τέτοια που τα θέτει σε κίνδυνο. Οι πηγές πιέσεων για το θαλάσσιο περιβάλλον περιλαμβάνουν

Πηγές πιέσεων θαλάσσιου περιβάλλοντος

01

- ✓ Ρύπανση από χερσαίες πηγές, όπως οι αστικές περιοχές, οι βιομηχανίες και η εντατική γεωργία
Ρύπανση από τη ναυτιλία. Μέσω του έρματος ή των υφάλων των πλοίων μεταφέρονται μη ιθαγενή είδη σε θαλάσσιες περιοχές, τα οποία, σε περίπτωση που δεν έχουν φυσικούς θηρευτές, μπορεί να απειλήσουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα, και τα ατυχήματα των πετρελαιοφόρων
- ✓ Οι εκβαθύνσεις στη θάλασσα συνήθως γίνονται για να διατηρούν πλευστούς τους θαλάσσιους δρόμους και τα λιμάνια. Τα υλικά εκβάθυνσης μπορεί να αντικαταστήσουν την άμμο σε παραλίες που τη χάνουν λόγω διάβρωσης ή να χρησιμοποιηθούν σε χερσαίες κατασκευές.

Πηγές πιέσεων θαλάσσιου περιβάλλοντος

02

- ✓ Η υπεραλίευση. Πολλά θαλάσσια είδη απειλούνται από την εντατική αλιεία. Ιδιαίτερα ευάλωτα είναι μακρόβια είδη, που αρχίζουν να αναπαράγονται μετά από μια σχετικά μακρά περίοδο ανωριμότητας, συμπεριλαμβανομένων των καρχαριών και πολλών ψαριών βαθέων υδάτων
- ✓ Εκμετάλλευση του βυθού και υπεράκτια παραγωγή ενέργειας. Τα οικοσυστήματα απειλούνται από την υπεράκτια εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου και από τα υπεράκτια αιολικά πάρκα. Οι σεισμικές έρευνες για εύρεση κοιτασμάτων, οι δοκιμαστικές γεωτρήσεις και οι θεμελιώσεις παράγουν επίπεδα θορύβου που μπορεί να επιδρούν στα κητώδη, ενώ η διατάραξη του βυθού επιδρά στα βενθικά οικοσυστήματα.
- ✓ Η κλιματική αλλαγή είναι πιθανό να επιδεινώσει την κατάσταση τις επόμενες δεκαετίες. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας θα εξαφανίσει τα σημερινά διαπαλιρροιακά οικοσυστήματα, ενώ μπορεί να επιδράσει και στη δομή των τροφικών δικτύων

02. Εργαλεία πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον

Εισαγωγή

Για την εφαρμογή της πολιτικής για τη «**Γαλάζια Ανάπτυξη**», έχουν επιλεγεί - προς το παρόν - τρία οριζόντια εργαλεία εφαρμογής, με ένα εκ των σημαντικότερων να αποτελεί αυτό του **Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ)**.

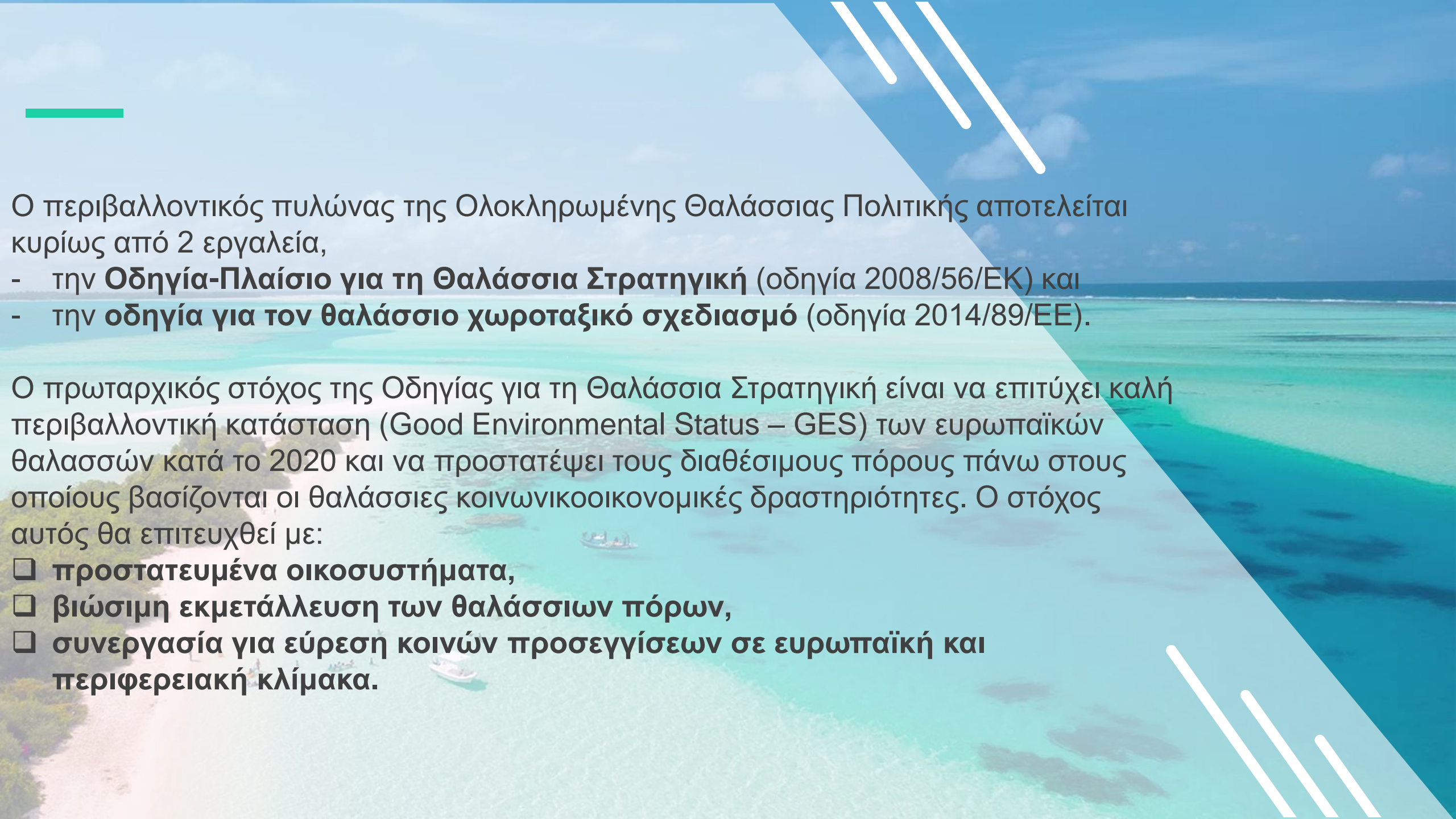
Μέσω αυτού επιδιώκεται να οργανωθεί στο «θαλάσσιο χώρο» το πλήθος των δραστηριοτήτων των θαλάσσιων περιοχών για την επίτευξη των οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

Ο τελευταίος έχει αποτελέσει πεδίο έντονης δραστηριότητας καθώς σύμφωνα με την **Οδηγία 2014/89/ΕΕ** που τον προδιαγράφει, θα πρέπει όλα τα κράτη-μέλη να έχουν ήδη -από τον Σεπτέμβριο του 2016- ενσωματώσει στο εθνικό δίκαιο τη σχετική Οδηγία, και επιπλέον μέχρι το 2021 να έχουν θεσμοθετήσει θαλάσσια χωροταξικά σχέδια.

Εισαγωγή

Τα πρώτα δείγματα θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, στο πλαίσιο της δραστηριότητας χωρών εκτός ΕΕ, εντοπίζονται πριν από 40 έτη περίπου, στην Αυστραλία και ειδικότερα στην περιοχή του Μεγάλου Κοραλλιογενούς (Great Barrier Reef).

Σε μία επόμενη φάση ακολούθησαν οι ΗΠΑ αλλά και χώρες της Ασίας, συμπεριλαμβανομένης της Κίνας και του Βιετνάμ που εισάγουν τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό για την επίτευξη πολλαπλών στόχων

Ο περιβαλλοντικός πυλώνας της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής αποτελείται κυρίως από 2 εργαλεία,

- την **Οδηγία-Πλαίσιο για τη Θάλασσα Στρατηγική** (οδηγία 2008/56/ΕΚ) και
- την **οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό** (οδηγία 2014/89/ΕΕ).

Ο πρωταρχικός στόχος της Οδηγίας για τη Θάλασσα Στρατηγική είναι να επιτύχει καλή περιβαλλοντική κατάσταση (Good Environmental Status – GES) των ευρωπαϊκών θαλασσών κατά το 2020 και να προστατέψει τους διαθέσιμους πόρους πάνω στους οποίους βασίζονται οι θαλάσσιες κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με:

- προστατευμένα οικοσυστήματα,**
- βιώσιμη εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων,**
- συνεργασία για εύρεση κοινών προσεγγίσεων σε ευρωπαϊκή και περιφερειακή κλίμακα.**

Η Οδηγία-Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική

1. Ο ακρογωνιαίος λίθος για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση είναι η προστασία της βιοποικιλότητας.
2. Η οδηγία καθιερώνει 4 ευρωπαϊκές περιοχές, τη Βαλτική, τον βόρειο-ανατολικό Ατλαντικό, τη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα, με βάση γεωγραφικά και περιβαλλοντικά κριτήρια.
3. Με σκοπό να επιτύχει καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών, κάθε κράτος μέρος απαιτείται να αναπτύξει μια θαλάσσια στρατηγική. Στην Ελλάδα οι όροι της στρατηγικής αυτής καθορίζονται με τον ν. 3983/2011.

Η θαλάσσια στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- αρχική εκτίμηση/καταγραφή της σημερινής περιβαλλοντικής κατάστασης της θάλασσας και των περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων,
- καθορισμός του τι σημαίνει καλή περιβαλλοντική κατάσταση για τα εθνικά θαλάσσια ύδατα κάθε κράτους,
- καθιέρωση περιβαλλοντικών στόχων και σύνδεσή τους με κατάλληλους δείκτες για την επίτευξη της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης το 2020,
- καθιέρωση ενός προγράμματος παρακολούθησης της κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, ώστε να γίνεται συνεχής αξιολόγηση της κατάστασής του και τακτική επικαιροποίηση των στόχων,
- σχεδιασμός προγράμματος μέτρων για την επίτευξη και τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης κατά το 2020,
- επανεξέταση και προετοιμασία του επόμενου κύκλου.

1. Εντοπισμός Αναγκών & καθορισμός αρμόδιας Αρχής

2. Εξασφάλιση Χρηματοδότησης

4. Οργάνωση των εμπλεκόμενων μερών

Απαιτείται συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών

3. Οργάνωση της διαδικασίας του Σχεδιασμού

Ισγκρότηση της Ομάδας μελέτης & Κατανομή Αρμοδιοτήτων

Καθορισμός των Αρχών, Στόχων και του Αντικείμενου του Σχεδιασμού

Προσδιορισμός των Περιεχομένων και του Χρονοδιαγράμματος

5. Διερεύνηση και ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης

Χαρτογράφηση σημαντικών βιολογικών και οικολογικών παραγόντων

Προσδιορισμός χωρικών συγκρούσεων & συνεργιών

Χαρτογράφηση των υφιστάμενων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων

6. Διερεύνηση και ανάλυση της Μελλοντικής Κατάστασης

Χαρτογράφηση μελλοντικών αναγκών στο χώρο

Προσδιορισμός εναλλακτικών σεναρίων

Επιλογή του προτιμητέου σεναρίου

7. Προετοιμασία και έγκριση του Σχεδίου

Προσδιορισμός εναλλακτικών σχεδίων

Ανάπτυξη αξιολόγηση του σχεδίου

Έγκριση του Σχεδίου

10. Προσαρμογή του σχεδιασμού

9. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των επιδόσεων του σχεδιασμού

8. Θεσμοθέτηση του Σχεδίου και των Μέτρων

Η οδηγία καθορίζει 11 χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής που δείχνουν ότι έχει επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση

1. Η βιοποικιλότητα διατηρείται.
2. Τα μη ιθαγενή είδη δεν επηρεάζουν δυσμενώς το οικοσύστημα.
3. Οι πληθυσμοί των εμπορικών ειδών ψαριών είναι υγιείς.
4. Τα στοιχεία των τροφικών δικτύων διασφαλίζουν την αφθονία και αναπαραγωγή των ειδών.
5. Ο ευτροφισμός ελαχιστοποιείται.
6. Ο θαλάσσιος βυθός διατηρείται και υποστηρίζει τη λειτουργία των οικοσυστημάτων.
7. Η μόνιμη αλλαγή των υδρογραφικών χαρακτηριστικών (θερμοκρασία, αλατότητα, βάθος, ρεύματα, κύματα, στροβιλισμός, θολότητα) δεν επηρεάζει δυσμενώς το οικοσύστημα.
8. Οι συγκεντρώσεις των ρύπων είναι σε τέτοια επίπεδα που δεν έχουν επιπτώσεις.
9. Οι ρυπογόνες ουσίες στα ψάρια και τα θαλασσινά βρίσκονται σε ασφαλή επίπεδα.
10. Τα απορρίμματα δεν προκαλούν βλάβες.
11. Η εισαγωγή ενέργειας (π.χ. ηχητικών κυμάτων, θερμότητας κ.λπ.) δεν επηρεάζει δυσμενώς το οικοσύστημα.

Για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας

- τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν μέτρα προστασίας, ένα από τα οποία είναι η καθιέρωση των Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (**Marine Protected Areas – MPA**).
- Οι MPA είναι καθορισμένες περιοχές των ωκεανών, των θαλασσών και των παράκτιων περιοχών στις οποίες τα είδη και οι βιότοποι προστατεύονται (μέσω της νομοθεσίας ή άλλων μέσων) από επιβλαβείς δραστηριότητες.
- Οι MPA πρέπει να περιλαμβάνουν τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (**Special Areas of Conservation**), όπως ορίζονται από την Οδηγία των Οικοτόπων
- και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (**Special Protection Areas**) που έχουν καθοριστεί βάσει της οδηγίας 2009/147/EK για τη διατήρηση των άγριων πουλιών – και οι δύο μέλη του δικτύου Natura 2000.
- Επίσης πρέπει να ενσωματώνουν προστατευταίες περιοχές υπό άλλες συμβάσεις, όπως π.χ. η Διεθνής Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα, του Ρίο ντε Τζανέιρο.

Η Οδηγία για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό (Maritime Spatial Planning) (οδηγία 2014/89/ΕΕ)

Ποιοι λόγοι συντέλεσαν στην δημιουργία του:

Ο **ανταγωνισμός** που επικρατεί στον θαλάσσιο χώρο, όσον αφορά στις εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις υδατοκαλλιέργειες, τις μεταφορές και άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας,

δείχνει ότι απαιτείται μια **αποτελεσματική διαχείριση** ώστε να αποφευχθούν πιθανές συγκρούσεις και να αναπτυχθούν συνέργειες μεταξύ των διάφορων δραστηριοτήτων.

Σήμερα αναπτύσσονται **νέες χρήσεις του θαλάσσιου χώρου** (όπως για παράδειγμα οι διάφορες μορφές εκμετάλλευσης της θαλάσσιας ενέργειας), πολλές εκ των οποίων βρίσκονται σε πιλοτικό στάδιο (π.χ. η ενέργεια από τα κύματα), όμως η αβεβαιότητα και η απουσία προβλεψιμότητας σχετικά με την πρόσβαση στον θαλάσσιο χώρο αποθαρρύνει τις σχετικές επενδύσεις.

Ανάγκη για

- Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου, συνεκτικού διασυνοριακού πλαισίου διαχείρισης του θαλάσσιου χώρου.
- Έως σήμερα η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ στο θέμα αυτό κάθε άλλο παρά συστηματική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί.
- Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος τα κράτη μέλη να καθιερώσουν πολλαπλά εθνικά συστήματα που θα καταστήσουν τη διασυνοριακή συνεργασία σχεδόν αδύνατη

το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2014

- ✓ **ενέκριναν νομοθεσία σχετικά με τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό στην Ευρώπη**

Αν και κάθε χώρα της ΕΕ θα είναι ελεύθερη να σχεδιάζει τις θαλάσσιες δραστηριότητές της, θα εξασφαλίζεται, χάρη στον καθορισμό ελάχιστων κοινών απαιτήσεων, η συνοχή του σχεδιασμού σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, όσον αφορά τις κοινές θάλασσες.

Με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επιτυγχάνονται τα εξής:

Περιορισμός των συγκρούσεων μεταξύ τομέων και δημιουργία συνεργειών μεταξύ διάφορων δραστηριοτήτων

Ενθάρρυνση των επενδύσεων με τη διασφάλιση προβλεψιμότητας, διαφάνειας και σαφέστερων κανόνων. Έτσι θα δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των δικτύων, θα καθοριστούν Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές και θα διευκολυνθούν οι επενδύσεις που αφορούν το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο..

Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ εθνικών διοικήσεων, μέσω της εφαρμογής ενιαίου μηχανισμού για την ισόρροπη ανάπτυξη διάφορων θαλάσσιων δραστηριοτήτων. Με τον τρόπο αυτό θα απλουστευθούν οι διαδικασίες και θα μειωθεί το κόστος.

Αύξηση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ χωρών της ΕΕ, όσον αφορά τα καλώδια, τους αγωγούς, τις θαλάσσιες οδούς, τις αιολικές εγκαταστάσεις κ.λπ.

Προστασία του περιβάλλοντος μέσω της έγκαιρης εκτίμησης του αντικτύπου και των δυνατοτήτων πολλαπλής χρήσης του χώρου.

Η Οδηγία για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό (Maritime Spatial Planning) (οδηγία 2014/89/ΕΕ)

Το νέο πλαίσιο επιδιώκει να προωθήσει τη βιώσιμη:

- ✓ ανάπτυξη των θαλάσσιων οικονομιών, γνωστή ως η Γαλάζια Οικονομία της ΕΕ
- ✓ ανάπτυξη των θαλάσσιων περιοχών
- ✓ χρήση των θαλάσσιων πόρων

Στόχο λοιπόν έχει να συντονίσει (και όχι να αντικαταστήσει) πολιτικές για συγκεκριμένους θαλάσσιους τομείς, οι οποίοι περιλαμβάνουν

- ✓ το θαλάσσιο περιβάλλον και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (Integrated Coastal Zone Management – ICZM),
- ✓ τη θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα,
- ✓ τις θαλάσσιες μεταφορές,
- ✓ την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων της αιολικής και της ωκεάνιας,
- ✓ την περιφερειακή ανάπτυξη και χρηματοδότηση θαλάσσιων και άλλων δραστηριοτήτων,
- ✓ τη ναυπήγηση πλοίων και μικρών σκαφών,
- ✓ τον τουρισμό

πορεία υλοποίησης του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού σε χώρες της ΕΕ έως Μαρτιο 2018

Η Ελλάδα θα μπορούσε να αντλήσει πολύτιμα στοιχεία για την υλοποίηση του συγκεκριμένου σχεδιασμού από αυτές τις χώρες, καθώς τα προβλήματα είναι κοινά. Η ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει ότι τέτοιου είδους ζητήματα είναι πολύ σημαντικά για την εξασφάλιση συνεργειών αλλά και της συνεκτικότητας των διαφόρων επιπέδων του σχεδιασμού και θα πρέπει να ορίζονται σαφώς στο θεσμικό πλαίσιο

ΣΕΒ(2018)

Χώρα	Εθνικού Επιπέδου	Περιφερειακού / Τοπικού Επιπέδου	Νομικό Πλαίσιο /Ενσωμάτωση Οδηγίας 2014/89/ΕΕ
Ελλάδα			
Βουλγαρία			
Φινλανδία			
Ιταλία			2016
Ρουμανία			2016
Κροατία			2017
Ισπανία			2010,2012, 2017
Ιρλανδία			2016
Λιθουανία			2011, 2013
Λετονία			2012
Δανία			2016
Πορτογαλία			2015
Σουηδία			2015
Πολωνία			2015, 2017
Κύπρος			2017
Εσθονία		2012	2015
Γαλλία		2006, 2007	2016
Ολλανδία	2016		2009, 2016
Μάλτα	2015		2015, 2016
Βέλγιο	2014		2012, 2014
Γερμανία	2004	2005,2015,2016	2004, 2017
Υπόμνημα	Υπαρξη	Σε εξέλιξη	Απουσία

03. Η ναυτιλιακή περιβαλλοντική πολιτική και η διαχρονική της εξέλιξη

Πρώιμες προσπάθειες

- ✓ Η ανάπτυξη της ναυτιλιακής περιβαλλοντικής πολιτικής ακολούθησε κυρίως την οικονομική ανάπτυξη και τις εξελίξεις στη ναυτιλιακή βιομηχανία.
- ✓ Σε γενικές γραμμές, εξελίχτηκε παράλληλα με τη γενικότερη περιβαλλοντική συνειδητοποίηση, που έγινε για πρώτη φορά έντονη τη δεκαετία του '70.
- ✓ Αρχικά, και για πολλές δεκαετίες, η προσοχή εστιάστηκε στην αντιμετώπιση της λειτουργικής και ατυχηματικής ρύπανσης από τα πετρελαιοφόρα.

Μια από τις πρώτες διεθνείς συμφωνίες για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας (και με την αποτροπή ατυχημάτων, άρα έμμεσα με την αποτροπή της ατυχηματικής ρύπανσης) ήταν η **SOLAS**.

Το 1914, δύο χρόνια μετά το ναυάγιο του Τιτανικού, όπου 1.503 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους, τα ναυτιλιακά κράτη συγκεντρώθηκαν στο Λονδίνο και υιοθέτησαν τη Διεθνή Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα (International Convention for the Safety of Life at Sea – SOLAS Convention).

- ✓ Η σύμβαση SOLAS αναφέρεται μεταξύ άλλων στην ύπαρξη στεγανών διαμερισμάτων, στην προστασία από τη φωτιά, στις προδιαγραφές για ναυαγοσωστικές λέμβους και σωσίβια, στις τηλεπικοινωνίες, στις προδιαγραφές για τη μεταφορά διαφόρων ειδών φορτίων κ.ά. Θεωρείται η σημαντικότερη διεθνής σύμβαση αναφορικά με την ασφάλεια της εμπορικής ναυτιλίας και περιέχει ειδικές προβλέψεις για τα πετρελαιοφόρα.
- ✓ Τον Νοέμβριο του 2002 η ΕΕ εξέδωσε την Οδηγία 2002/84/ΕΚ για την τροποποίηση των Οδηγιών για την ασφάλεια στη ναυτιλία και την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία. Στόχος της Οδηγίας ήταν να βελτιωθεί η εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας που διέπει την ασφάλεια στη ναυτιλία, την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και τους όρους διαβίωσης και εργασίας στα πλοία.
- ✓ Η **C.O.S.S.**, που συστήθηκε το 1993, με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2099/2002 συγκέντρωσε τα καθήκοντα των επιτροπών που είχαν συσταθεί κατ' εφαρμογή της κοινοτικής ναυτιλιακής νομοθεσίας, για την αντιμετώπιση των θεμάτων ναυτιλιακής ασφαλείας και την αποτροπή της θαλάσσιας ρύπανσης

04. Διεθνείς Οργανισμοί και θαλάσσιο περιβάλλον

Οι ειδικευμένοι οργανισμοί του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον

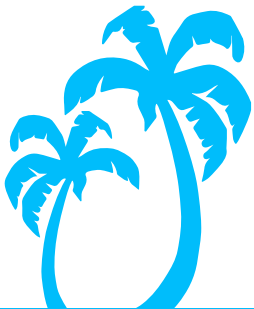
- ✓ **U.N.E.S.C.O.** (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Είναι αξιοσημείωτη η συμβολή της ζητήματα πολιτιστικής και εκπαιδευτικής διάστασης στην προβληματική της προστασίας του περιβάλλοντος
- ✓ η αυτόνομη Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή της UNESCO (Intergovernmental Oceanographic Commission of UNESCO/ **IOC-UNESCO**) παράγεται -ήδη από το 1960- μία σημαντική γνώση για το θαλάσσιο περιβάλλον, η οποία συνέβαλλε με τη σειρά της στη διαμόρφωση των σύγχρονων πολιτικών πολλών κρατών
- ✓ **I.M.O.** (International Maritime Organization ή Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός). Ο I.M.O. είναι από τους παλαιότερους οργανισμούς που έχουν συμβάλει στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Αρχικά έφερε την ονομασία I.M.C.O. Και ιδρύθηκε στο Λονδίνο 1984. οι αποφάσεις του έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη-μέλη.
- ✓ **U.N.E.P.** (United Nations Environment Programme). Ο Ο.Η.Ε. έχει δημιουργήσει το U.N.E.P. με κύριο σκοπό του Προγράμματος την υλοποίηση των αρχών της Διακήρυξης της Στοκχόλμης σχετικά με την ευθύνη των κρατών για οικολογικές καταστροφές.

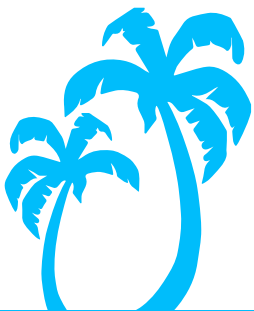
Οι ειδικευμένοι οργανισμοί του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον

- ✓ **REMPEC** (Regional Marine Pollution Emergency Response Centre for the Mediterranean Sea). Καθιερώθηκε στη Μάλτα το 1976 προκειμένου να βοηθηθούν τα Μεσογειακά παράκτια κράτη στην εφαρμογή του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη συνεργασία στην καταπολέμηση της μόλυνσης της Μεσογείου από το πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης (Πρωτόκολλο Έκτακτης Ανάγκης), στη Συνθήκη για την Προστασία της Μεσογείου ενάντια στη ρύπανση (Συνθήκη της Βαρκελώνης). Ο Οργανισμός διοικείται από τον I.M.O. και το U.N.E.P.
- ✓ Η συμβολή της **Οικονομικής Επιτροπής** για την Ευρώπη, η οποία είναι επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών και ασχολείται αποκλειστικά με τη διατήρηση και τη βελτίωση του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο.

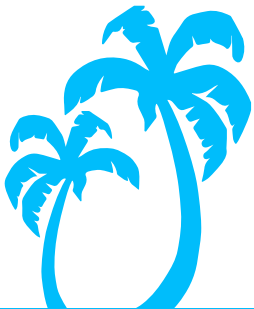
Λοιπές Οργανώσεις & Διεθνείς Οργανισμοί

- ✓ **Η Ευρωπαϊκή Ένωση** έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στο συντονισμό των δραστηριοτήτων των μελών της και στην οργάνωση των ενεργειών που έχουν αναλάβει για την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης τόσο σε αυστηρά περιφερειακό επίπεδο όσο και σε εθνικό. («Αποφάσεις» και «Κατευθυντήριες Οδηγίες», οι οποίες αφορούν ειδικά το πρόβλημα της θαλάσσιας ρύπανσης).
- ✓ **Το Συμβούλιο της Ευρώπης** έχει παρουσιάσει σημαντικό έργο με τη σύσταση της «Επιτροπής Ειδικών για τη διατήρηση της φύσης και των φυσικών πηγών» (1972) και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης για την προστασία της φύσης (1967).
- ✓ Η Διεθνής Τράπεζα (World Bank) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank) έχουν δραστηριοποιηθεί εκτός από τους άλλους τομείς και στην προστασία του περιβάλλοντος

Λοιπές Οργανώσεις & Διεθνείς Οργανισμοί

- ✓ Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, Ο.Ο.Σ.Α., (Ο.Ε.С.Д). Επίσης, στο πλαίσιο του Οργανισμού λειτουργεί η «Επιτροπή Περιβάλλοντος», η οποία έχει επιδείξει αξιόλογο ερευνητικό έργο, κυρίως όσον αφορά τα θέματα της «Ανάπτυξης με σεβασμό προς το περιβάλλον», του «Κόστους της ρύπανσης» και της «Διαχείρισης των φυσικών πόρων».
- ✓ Διάφορες διεθνείς οργανώσεις μη κυβερνητικού αλλά κυρίως επιστημονικού χαρακτήρα, οργανωμένες σε εθελοντική κυρίως βάση. Πρόκειται κυρίως για τις οργανώσεις Greenpeace, W.W.F for Nature (Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση), UNOARRE (Ένωση των φίλων της Γης),

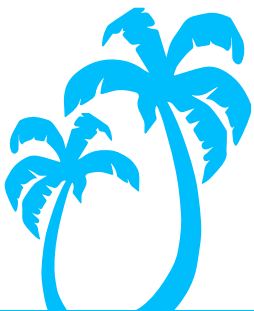

05. Η λειτουργία του IMO

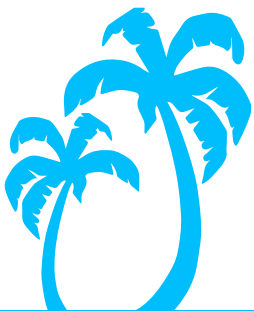
Λειτουργεί μέσω ενός αριθμού εξειδικευμένων επιτροπών & υποεπιτροπών

- ✓ καθεμιά από τις οποίες αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών
- ✓ Η Επιτροπή για τη Ναυτιλιακή Ασφάλεια (Maritime Safety Committee – MSC) είναι η παλιότερη από αυτές
- ✓ συμμετέχουν επιπλέον ως παρατηρητές χωρίς ψήφο, και επηρεάζουν τις αποφάσεις παρέχοντας στοιχεία ή έχοντας συμβουλευτικό ρόλο, πάνω από 40 διακυβερνητικές και 60 μη κυβερνητικές οργανώσεις, που εξυπηρετούν διάφορες ομάδες της ναυτιλιακής βιομηχανίας (π.χ. πλοιοκτήτες), των νομικών και περιβαλλοντικών οργανώσεων
- ✓ σε συμφωνία με τον ιστορικό περιορισμό ότι ο ρόλος του θα πρέπει να περιορίζεται σε συμβουλές για κυρίως τεχνικά ζητήματα, συχνά λαμβάνει οδηγίες από τα κράτη μέλη για τις δράσεις του και σπάνια προχωράει σε δικές του πρωτοβουλίες
- ✓ δεν διαθέτει τη δικαιοδοσία να επιβάλλει συμμόρφωση με τους κανονισμούς του ή κυρώσεις στα κράτη που δεν συμμορφώνονται

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη των αποφάσεων στον IMO

- ✓ το μέγεθος της οικονομίας ενός κράτους,
 - ✓ το ποσοστό της παγκόσμιας χωρητικότητας που φέρει τη σημαία του κράτους ή που είναι ιδιοκτησία πλοιοκτητών από το κράτος,
 - ✓ η συμμετοχή στο Συμβούλιο του IMO αντιπροσώπων του κράτους,
 - ✓ το μέγεθος των αποστολών που συμμετέχουν στις συναντήσεις του IMO και
 - ✓ οι ικανότητες διαπραγμάτευσης και επιρροής των απεσταλμένων.
-
- ✓ Συχνά, οι αναπτυσσόμενες χώρες, παρότι κατέχουν ως χώρες σημαίας μεγάλο ποσοστό της παγκόσμιας χωρητικότητας, δεν μπορούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις διότι δεν έχουν τους απαιτούμενους πόρους για να αποστείλουν πολυμελείς και εξειδικευμένες αντιπροσωπίες στο Λονδίνο, όπου βρίσκεται η έδρα του οργανισμού
 - ✓ Η νηολόγηση, καθώς και συναφείς δραστηριότητες όπως η ναυπήγηση, η διαχείριση και η διάλυση των πλοίων, έχουν πλέον μεταφερθεί σε μεγάλο βαθμό από τις αναπτυγμένες στις αναπτυσσόμενες χώρες. Έτσι, οι αναπτυγμένες χώρες δύνανται πλέον να υποστηρίξουν φιλοπεριβαλλοντικά μέτρα, παρότι αυτά επιβάλλουν επιπλέον κόστη στη ναυτιλιακή βιομηχανία

06. Το Πρόγραμμα Περιφερειακών Θαλασσών Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης I & II

ΣΚΟΠΟΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- ✓ **Η έννοια των περιφερειακών θαλασσών** δεν σχετίζεται τόσο με γεωγραφικές, γεωμορφολογικές ή άλλες παραμέτρους, αλλά χρησιμοποιείται προκειμένου να εντοπίσει και να περιγράψει τις πολιτικές που στοχεύουν στη δημιουργία και υποστήριξη δικτύων πολυμερούς, διακρατικής συνεργασίας σε θαλάσσιες ενότητες που αντιμετωπίζουν κοινά ζητήματα περιβαλλοντικής κυρίως φύσεως

Απώτερος σκοπός είναι η δημιουργία δικτύων και συμπράξεων μεταξύ των κρατών για την προώθηση της αειφορίας και τον εντοπισμό των πλεονεκτημάτων από την συνεργατική διαχείριση των θαλάσσιων περιοχών.
Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών κατέχει κεντρικό ρόλο στην υποστήριξη τέτοιων δικτύων συνεργασίας.

Σήμερα έχουν καταρτιστεί Προγράμματα Περιφερειακών Θαλασσών για **13 θαλάσσιες περιοχές**. **Η Ελλάδα και οι παράκτιες χώρες της Μεσογείου περιλαμβάνονται στο Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης - ΜΣΔ** (Mediterranean Action Plan – MAP), το οποίο υπογράφεται το 1976 και αποτελεί το πρώτο από τα σχέδια που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος Περιφερειακών Θαλασσών του ΟΗΕ

Στην Ελλάδα η έδρα

- ✓ Στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Αθήνα, βρίσκεται η έδρα της Κατευθυντήριας Μονάδας του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης (Mediterranean Action Plan-Coordination Unit), η οποία έχει την ευθύνη της γραμματείας της Σύμβασης της Βαρκελώνης, καταρτίζει γενικές στρατηγικές (η πιο πρόσφατη είναι Mid-Term Strategy 2016-2021) και πρωτοβουλίες (Horizon 2020 Initiative), συμμετέχει στην εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων (κυριότερα είναι τα εξής: SIMWESTMED, SUPREME, EcAp-MEDII, Marine litter MED 2016-2019, SEIS 2016-2019).
- ✓ Στο πλαίσιο της **Σύμβασης της Βαρκελώνης** εκδίδονται πρωτόκολλα, τα οποία επίσης τίθενται στα κράτη προς υπογραφή και επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση/προσχώρηση, ώστε να αποκτήσουν τελικά ισχύ.

Πρωτόκολλα

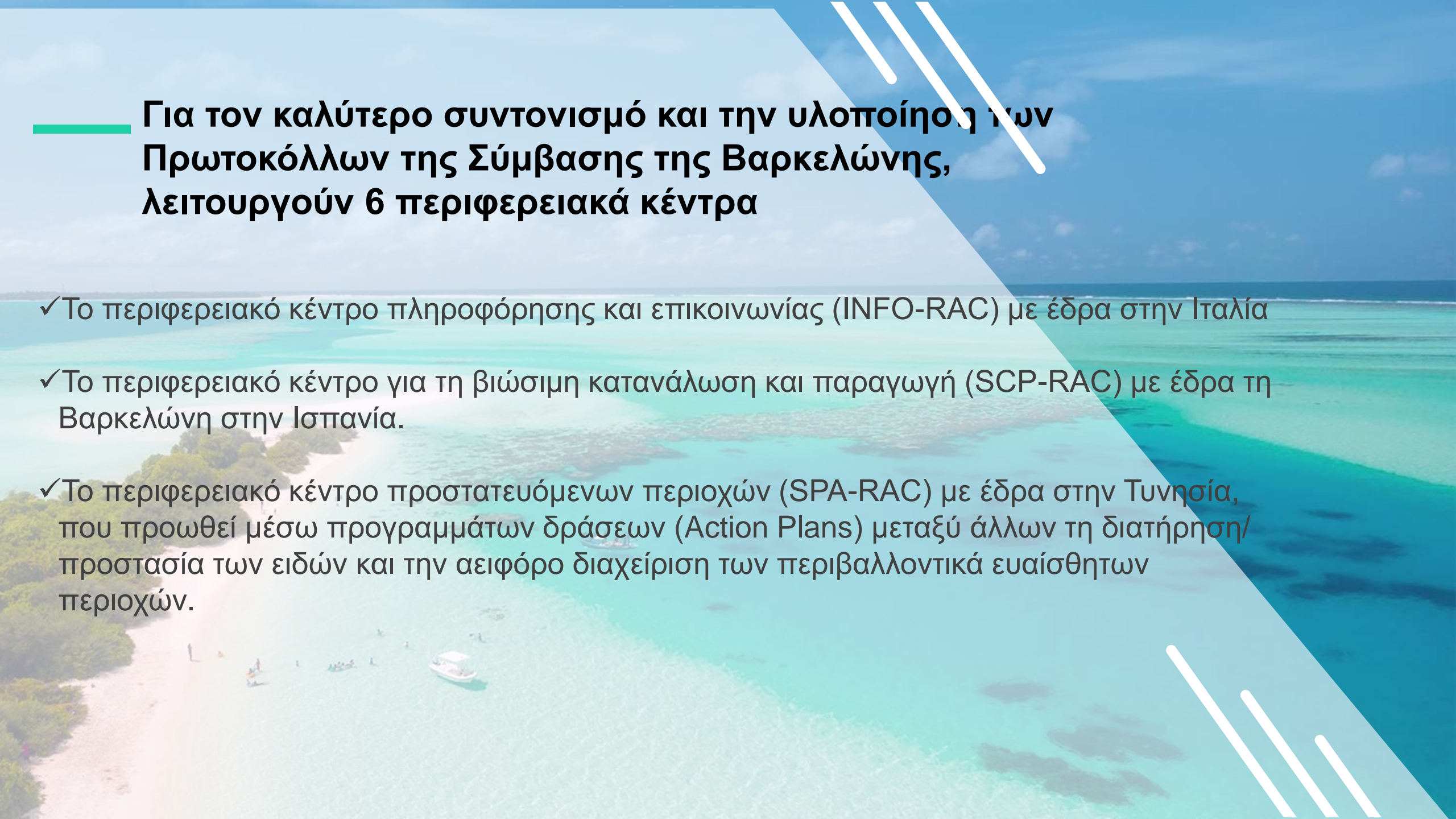
- ✓ 1976 Πρωτόκολλο για την **Πρόληψη και Εξάλειψη της Ρύπανσης** της Μεσογείου Θαλάσσης από Απόρριψη από Πλοία και Αεροσκάφη ή από Αποτέφρωση στη Θάλασσα– όπως τροποποιήθηκε το 1995 (Dumping Protocol)
- ✓ 1976 Πρωτόκολλο Σχετικά με τη Συνεργασία για την **Πρόληψη της Ρύπανσης από Πλοία** και, σε Περιπτώσεις Έκτακτης Ανάγκης, για την Καταπολέμηση της Ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης (Emergency Protocol)
- ✓ 1980 Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη **ρύπανση από χερσαίες πηγές και δραστηριότητες**– όπως τροποποιήθηκε το 1996 (Land Based Sources Protocol)
- ✓ 1982 Πρωτόκολλο Σχετικά με τις **Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιοποικιλότητα** της Μεσογείου (Specially Protected Areas Protocol)
- ✓ 1994 Πρωτόκολλο για την Προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη Ρύπανση που Προέρχεται από την **Εξερεύνηση και την Εκμετάλλευση της Υφαλοκρηπίδας** και του Θαλάσσιου Βυθού και του Υπεδάφους (Offshore Protocol)

Πρωτόκολλα

- ✓ 1995 Πρωτόκολλο σχετικά με τις **Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιολογική Ποικιλότητα** στη Μεσόγειο (SPA and Biodiversity Protocol).
- ✓ 1996 Πρωτόκολλο για την Πρόληψη της Ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης από τις **Διασυνοριακές Μετακινήσεις Επικίνδυνων Αποβλήτων και τη Διάθεσή τους** (Hazardous Wastes Protocol)
- ✓ 2002 Πρωτόκολλο για τη συνεργασία για την πρόληψη της **ρύπανσης από πλοία** και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, την καταπολέμηση της ρύπανσης στη Μεσόγειο Θάλασσα –όπως τροποποιήθηκε το 2004 (Prevention and emergency Protocol, as amended 2004)
- ✓ 2008 **Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου** (Integrated Coastal Zone Management Protocol)

Για τον καλύτερο συντονισμό και την υλοποίηση των Πρωτοκόλλων της Σύμβασης της Βαρκελώνης, λειτουργούν 6 περιφερειακά κέντρα

- ✓ Το περιφερειακό κέντρο αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης για τη θαλάσσια ρύπανση στην Μεσόγειο Θάλασσα με έδρα τη Μάλτα (REMPEC-RAC).
- ✓ Το περιφερειακό κέντρο Blue Plan με έδρα τη Σοφία-Αντίπολις της Γαλλίας (Blue Plan-RAC), που λειτουργεί ως παρατηρητήριο υποστηρίζοντας ταυτόχρονα την εφαρμογή της Στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης του MAP II στις χώρες της Μεσογείου (MSSD 2016-2025).
- ✓ Το περιφερειακό κέντρο δράσεων προτεραιότητας (Priority Actions Programme Regional Activity Centre/ PAP-RAC) με έδρα το Σπλιτ στη Κροατία που είναι επιφορτισμένο μεταξύ άλλων με την υλοποίηση του προγράμματος CAMP (Coastal Area Management Programme) και την εφαρμογή των όσων ορίζονται στο πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης (ICZM Protocol). Επιπλέον συμμετέχει ως εταίρος στην υλοποίηση διάφορων ερευνητικών προγραμμάτων (κυριότερα είναι τα εξής: CO-EVELVE, MedPartnership, ClimVar & ICZM, SHAPE).

Για τον καλύτερο συντονισμό και την υλοποίηση των Πρωτοκόλλων της Σύμβασης της Βαρκελώνης, λειτουργούν 6 περιφερειακά κέντρα

- ✓ Το περιφερειακό κέντρο πληροφόρησης και επικοινωνίας (INFO-RAC) με έδρα στην Ιταλία
- ✓ Το περιφερειακό κέντρο για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή (SCP-RAC) με έδρα τη Βαρκελώνη στην Ισπανία.
- ✓ Το περιφερειακό κέντρο προστατευόμενων περιοχών (SPA-RAC) με έδρα στην Τυνησία, που προωθεί μέσω προγραμμάτων δράσεων (Action Plans) μεταξύ άλλων τη διατήρηση/προστασία των ειδών και την αειφόρο διαχείριση των περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών.

Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης II

Οι κύριοι στόχοι της νέας φάσης αυτού του σχεδιασμού είναι οι εξής:

- ✓ βιώσιμη διαχείριση των φυσικών θαλάσσιων πόρων και της γης καθώς και η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην κοινωνική, οικονομική ανάπτυξη καθώς και στις πολιτικές χρήσεων γης.
- ✓ Η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών κυρίως μέσω της πρόληψης της ρύπανσης, της μείωσής της αλλά και της εξάλειψης των εισροών ρύπων.
- ✓ Η προστασία της φύσης, καθώς και η προστασία και η βελτίωση χώρων και τοπίων οικολογικής ή πολιτιστικής αξίας.
- ✓ Η ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των παράκτιων κρατών της Μεσογείου για τη διαχείριση της κοινής κληρονομιάς και των πόρων με μέριμνα για τις μελλοντικές γενιές.
- ✓ Η βελτίωση της ποιότητας της ζωής

Λοιπές Διεθνείς Συμβάσεις

- ✓ Η Σύμβαση για τους Υδροβιοτόπους διεθνούς σημασίας (The Convention on Wetlands)
- ✓ Η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα
- ✓ Άλλες Διεθνείς Συμβάσεις που επηρεάζουν με έμμεσο τρόπο το σχεδιασμό και του θαλάσσιου χώρου, και που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε ένα σχετικό εγχείρημα, κυρίως λόγω των προβλέψεων που περιέχουν

ΣΕΒ (2018)

Σύμβαση	Επικύρωση από την Ελλάδα
Σύμβαση της Βέρνης (1976): Διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης	N. 1335/83 (ΦΕΚ 32/A/83)
Σύμβαση Aarhus (1998): Σύμβαση με την οποία κατοχυρώνονται συγκεκριμένα δικαιώματα στον τομέα του περιβάλλοντος και, ειδικότερα, τα δικαιώματα: α) της πρόσβασης σε πληροφορίες για θέματα περιβάλλοντος, τις οποίες κατέχουν οι δημόσιες αρχές, β) της συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων που αφορούν τα θέματα αυτά, και γ) της δικαστικής προστασίας σε περίπτωση παραβίασης των παραπάνω δύο δικαιωμάτων.	N.3422/05 (ΦΕΚ 303/A/05)
CITES (1975): Σύμβαση για το εμπόριο απειλούμενων ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας	N.2055/92 (ΦΕΚ 105/A/92) N. 3026/02 (ΦΕΚ 151/A/02)
Σύμβαση Espoo (1991): Σύμβαση για την εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε Διασυνοριακό πλαίσιο	N. 2540/97 (ΦΕΚ 149/A/97)
Σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τη κλιματική αλλαγή	N. 2205/94 (ΦΕΚ 105/A/92)
Πρωτόκολλο του Κυότο για τη κλιματική αλλαγή	N.3017/02 (ΦΕΚ 117/A/02)
Διεθνής Σύμβαση για τη προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς	N.1126/81 (ΦΕΚ 32/A/1981)
Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (αναθεώρηση)	N.3378/05 (ΦΕΚ 203/A/05)

07. Προτεινόμενοι δείκτες διαχείρισης παράκτιας & θαλάσσιας ζώνης

Δείκτες οικολογικής ποιότητας

Οι περιβαλλοντικοί δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν ώστε να αξιολογηθούν τόσο ο βυθός όσο και οι αλλαγές που έχουν προκύψει στην ακτογραμμή και στην παράκτια περιοχή της Ανατολικής Αγγλίας.

Τα βασικά κριτήρια επιλογής των δεικτών είναι τα ακόλουθα:

Κριτήριο 1: συνάφεια του δείκτη με την διαταραχή του βυθού σε περιοχές κοντά στην ακτή

Κριτήριο 2: ευκολία μέτρησης του δείκτη

Κριτήριο 3: συνάφεια με την ισχύουσα νομοθεσία και διαχείριση

Κριτήρια 4: να είναι πλήρεις και εύκολα κατανοητοί οι δείκτες

Κριτήριο 5: ευκολία μέτρησης των δεικτών συγκεκριμένα στον ποταμό Humber

Δείκτης Μορφολογικής αλλαγής ακτογραμμής

Οι κύριοι παράγοντες που αποτελούν τον συγκεκριμένο δείκτη είναι

- ✓ οι αλλαγές που έχουν προκύψει όσον αφορούν την παλιρροιακή περιοχή και συγκεκριμένα το ποσοστό τροποποίησής της τις τελευταίες δεκαετίες,
- ✓ την διεκδίκηση γης της παλιρροιακής περιοχής,
- ✓ την αναθεώρηση σχεδίων ακτογραμμής,
- ✓ την συνολική μεταβολή της βαθυμετρίας και τοπογραφίας δηλαδή οι τροποποιήσεις που υπάρχουν στην υποπαλιρροιακή και παλιρροιακή περιοχή,
- ✓ την παρεμβολή στο υδρογραφικό καθεστώς,
- ✓ την συνολική μεταβολή στη σχήμα της ακτογραμμής καθώς και
- ✓ η σχετική άνοδος της στάθμης της θάλασσας

Δείκτης για τις αλλαγές στην χρήση των πόρων

οι ανθρωπογενείς ενέργειες που επηρεάζουν την ακτογραμμή,

- ✓ οι κατασκευαστικές άδειες που χορηγούνται,
- ✓ η απόσταση που υπάρχει μεταξύ των σημείων διάθεσης από την ακτογραμμή,
- ✓ το ποσοστό της παλιρροιακής περιοχής όπου πραγματοποιείται βυθοκόρηση, δηλαδή το ποσοστό του βυθού που καθαρίζεται,
- ✓ η οικονομική χρήση σε σχέση με τις κατασκευαστικές άδειες,
- ✓ η ανάπτυξη των αιολικών πάρκων,
- ✓ ο αριθμός των υδατοκαλλιεργειών της περιοχής,
- ✓ οι αλιευτικές δραστηριότητες που προκαλούν διαταραχή στον υδάτινο οικοσύστημα,
- ✓ το μέγεθος της μαρίνας που υπάρχει στην εκάστοτε περιοχή,
- ✓ το μέγεθος των αποβάθρων του λιμανιού,
- ✓ η έκταση του βυθού που χρησιμοποιείται για υποβρύχια καλώδια και αγωγούς,
- ✓ η έκταση που προορίζεται για εξερεύνηση και παραγωγή φυσικού αερίου και πετρελαίου,
- ✓ τα περιστατικά τα οποία έχουν προκαλέσει κάποια ρύπανση στο υδάτινο οικοσύστημα της περιοχής
- ✓ και τέλος η ανάπτυξη του τουρισμού της περιοχής όσον αφορά τουριστικές δραστηριότητες

Δείκτης της ποιότητας του περιβάλλοντος

- ✓ Η χημική ποιότητα του νερού, δηλαδή η καταγραφή χημικών ουσιών που ρυπαίνουν την περιοχή καθώς και η συστηματική μέτρηση συγκεντρώσεων αυτών,
- ✓ η οστρακοειδή ποιότητα της εκάστοτε περιοχής καθώς και η συμμόρφωση των εμπλεκομένων στα πρότυπα ανάπτυξης των οστρακοειδών,
- ✓ Η απώλεια των οικοτόπων της περιοχής,
- ✓ η αισθητική ρύπανση της περιοχής
- ✓ και τέλος η παρεμβολή στις μεταναστευτικές διαδρομές των ψαριών με φυσικά ή χημικά εμπόδια

Ενδεικτικοί δείκτες που έχουν αναπτυχθεί από το EUROSTAT όσον αφορά την πολιτική στις παράκτιες περιοχές

Περιβαλλοντικοί

- ✓ **Δείκτης Ρύπανσης**
- ✓ **Δείκτης για μη βιώσιμη χρήση** (η υπεραλίευση δηλαδή τα συνολικά αλιεύματα τα οποία προσμετρούνται σε τόνους και η ένταση του τουρισμού που αναφέρεται πάλι στην αύξηση του τουρισμού και η εναπόθεση αστικών λυμάτων στις παράκτιες περιοχές)
- ✓ **Δείκτης ανάπτυξης υποδομών** (κατά μήκος της ακτογραμμής δηλαδή η αύξηση της κατασκευαστικής δραστηριότητας στην παράκτια ζώνη)
- ✓ **Δείκτης βιοποικιλότητας και φυσικού περιβάλλοντος**
- ✓ **Δείκτες για την βιώσιμη αλιεία**
- ✓ **Δείκτης προσμίξεων** (μέταλλα και συνθετικά οργανικά μόρια)
- ✓ **Δείκτης ποικιλότητας των ειδών**
- ✓ **Δείκτης παραγωγής και θρεπτικών ουσιών**
- ✓ **Δείκτης παθογόνοι μικροοργανισμοί, βιοτοξίνες και ασθένειες**

Ενδεικτικοί δείκτες που έχουν αναπτυχθεί από το EUROSTAT όσον αφορά την πολιτική στις παράκτιες περιοχές

Κοινωνιοικονομικοί δείκτες

- ✓ Δείκτης ανθρώπινες αξίες και υγεία
- ✓ Δείκτης Δημόσιας πρόσβασης
- ✓ Δείκτης ανάπτυξης της παράκτιας κοινότητας
- ✓ Δείκτης χρήσεων εξαρτημένων από την παράκτια ζώνη
- ✓ Δείκτης ποιότητας ζωής στις παράκτιες ζώνες
- ✓ Δείκτης παροχής υπηρεσιών
- ✓ Δείκτης τουρισμού και αναψυχής

ΕΛΚΕΘΕ (2015)

08. Μελέτη περίπτωσης

*Supporting maritime
spatial Planning in the Eastern
Mediterranean "Mediterranean" (SUPREME)*

<http://www.msp-supreme.eu/files/c-1-3-8-myrttoon-sea.pdf>

Πρόγραμμα SUPREME

- ✓ Χρηματοδοτείται από τον EASME (Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises) της Ε.Ε.
- ✓ Προϋπόθεση επιλογής πρότασης προς χρηματοδότηση : η συμμετοχή στο εταιρικό σχήμα, των αρμόδιων αρχών εφαρμογής του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού τουλάχιστον 2 κρατών μελών της ΕΕ
- ✓ **Στόχος:** η υποστήριξη της υλοποίησης ΘΧΣ από τα κράτη-μέλη της ΕΕ της Ανατολικής Μεσογείου (θάλασσες Αδριατικής, Ιονίου, Αιγαίου και Λεβαντίνης) και η έναρξη μιας διαδικασίας διασυνοριακού ΘΧΣ
- ✓ **Συμμετέχουσες χώρες:** Σλοβενία, Κροατία, Ιταλία, Ελλάδα

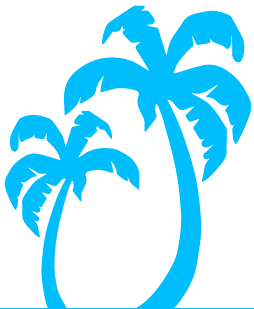

Πρόγραμμα SUPREME

Εταιρικό Σχήμα:

- ✓ το ερευνητικό κέντρο CORILA (Con s orzio per il coord i namento delle ricerche inerenti al Sistema lagunare di V enezia) Επικεφαλής εταίρος
- ✓ το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών της Ιταλίας (αρμόδια αρχή)
- ✓ το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ξηράς και Θάλασσας της Ιταλίας
- ✓ το Ινστιτούτο Χωρικής Ανάπτυξης της Κροατίας
- ✓ το Κέντρο Περιφερειακής Ανάπτυξης Carodistria της Σλοβενίας
- ✓ η Μονάδα Συντονισμού του Μεσογειακού Προγράμματος Δράσης της Σύμβασης της Βαρκελώνης UNEP MAP
- ✓ Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας της Ελλάδας
- ✓ το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
- ✓ το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- ✓ το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μελέτες περίπτωσης SUPREME

Το πρόγραμμα εξειδικεύεται σε πέντε (5) πιλοτικές περιοχές της Ανατολικής

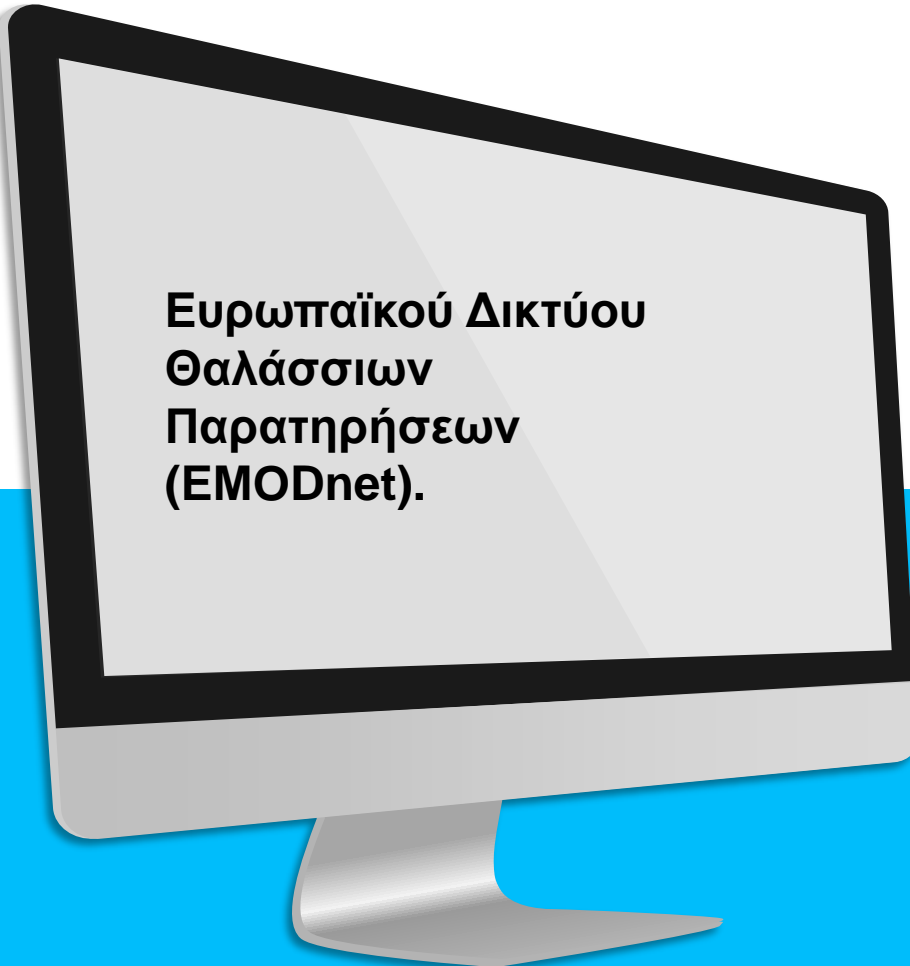
Μεσογείου και συγκεκριμένα:

- i) στη βόρεια Αδριατική Θάλασσα,
- ii) στον παράκτιο χώρο της Σλοβενίας,
- iii) στο θαλάσσιο χώρο του Dubrovnik,
- iv) Στο εσωτερικό Ιόνιο και τον Κορινθιακό Κόλπο και
- v) στο Μυρτώο Πέλαγος (πέραςμα Πελοποννήσου-Κρήτης).

Σελίδες εστίασης: >100,
113,140

Σημαντικές πηγές πληροφόρησης

Ευρωπαϊκού Δικτύου
Θαλάσσιων
Παρατηρήσεων
(EMODnet).

- έκθεση του 2015 για την κατάσταση και τις προοπτικές του ευρωπαϊκού περιβάλλοντος (SOER). **Επικαιροποιημένα δεδομένα από Ευρωπαϊκά ύδατα — αξιολόγηση της κατάστασης και των πιέσεων 2018.** European waters -- Assessment of status and pressures 2018 — European Environment Agency (europa.eu)
- **Σύμβαση για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση- σύμβαση της Βαρκελώνης** Home | UNEP MAP (unenvironment.org)
- **Σύμβαση για την προστασία του Εύξεινου Πόντου από τη ρύπανση** (σύμβαση του Βουκουρεστίου), Commission on the Protection of the Black Sea Against Pollution (blacksea-commission.org)
- **Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της περιοχής της Βαλτικής (Σύμβαση του Ελσίνκι),** The Helsinki Convention – HELCOM
- **Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Βορειοανατολικού Ατλαντικού (σύμβαση OSPAR).** https://www.ospar.org/convention
- Πράσινη Βίβλος «Γνώσεις για τη Θάλασσα το 2020: από τη χαρτογράφηση του βυθού στις ωκεάνιες προβλέψεις» (COM/2012/473). Οι "Γνώσεις για τη θάλασσα 2020

Βιβλιογραφία

Βλάχος, Γ. (2007). *Εμπορική Ναυτιλία & Θαλάσσιο Περιβάλλον*. Εκδόσεις Σταμούλη, EUR-Lex (2008). Κατευθυντήριες γραμμές για μια ενοποιημένη προσέγγιση της θαλάσσιας πολιτικής: Προς την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την ενοποιημένη θαλάσσια διακυβέρνηση και τη διαβούλευση των ενδιαφερόμενων φορέων. Ανάκτηση από [MARE-2008-00192-00-00-EN-REV-00 \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02008R0019-00-00-EN-REV-00)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (χ.χ. α). Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική. Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ανάκτηση από http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/index_el.htm

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (χ.χ. β). Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός. Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ανάκτηση από

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning/index_el.htm

ΕΛΚΕΘΕ (2015). Τεχνική έκθεση προτεινόμενων δεικτών διαχείρισης με βάση τη διεθνή εμπειρία. ΚΡΗΠΙΣ-ΙΘΑΒΙΠΕΥ.

Κοτρίκλα, Α.Μ. (2015). *Ναυτιλία και περιβάλλον*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά συγγράμματα και βοηθήματα.

Μυλωνόπουλος, Δ. (2011). *Τουριστικό Δίκαιο*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Μυλωνόπουλος, Δ. & Μοίρα, Π. (2005). *Θαλάσσιος Τουρισμός*. Εκδόσεις: Interbooks

ΣΕΒ (2018). Ειδική έκθεση εμπειρογνωμοσύνης για την προσαρμογή των σχετικών με την επιχειρηματικότητα πολιτικών και διαδικασιών από τη θέσπιση ειδικού θεσμικού πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό. Αθήνα

Σας ευχαριστώ